

Možnost uzavřít smír a sjednat tak rozhodčí doložku

Podmínky pro možnost uzavřít smír (a tedy i sjednat rozhodčí doložku) jsou též ve „sporu“ ze smlouvy, již se převádí obchodní podíl společníka podle § 9 odst. 3 písm. g/ o. s. ř. (ve znění do 31.12.2013); předmětem řízení je majetkový nárok, který hmotněprávní úprava z volné dispozice účastníků nijak nevyklučuje (účastníci mohou mezi sebou upravit dané právní vztahy dispozitivními právními úkony, tedy též vyřídit věc dohodou), přičemž nejde o řízení, které lze zahájit i bez návrhu (§ 81 o. s. ř.), ani o řízení, v němž se rozhoduje o osobním stavu (o řízení v tzv. statusových věcech obchodních společností nejde).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2648/2013, ze dne 19.3.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a/ C. M., a b/ Ing. P. M., obou zastoupených JUDr. T.P., advokátem, se sídlem v P., za účasti společnosti 1/ VBCS B. Ges. m. b. H., se sídlem ve V., a 2/ CH. s. r. o., se sídlem v P., obou zastoupených Mgr. Ing. L.B., advokátkou, se sídlem v N.V.p.P., o určení vlastnického práva k obchodním podílům, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 72 Cm 41/2012, o dovolání společností VBCS Beteiligungsverwaltung Ges. m. b. H. a CHATHAM s. r. o. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. dubna 2013, č. j. 7 Cmo 416/2012-124, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. dubna 2013, č. j. 7 Cmo 416/2012-124, se ruší a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 7. srpna 2012, č. j. 72 Cm 41/2012-108, Městský soud v Praze zastavil řízení v projednávané věci (výrok I.), rozhodl, že navrhovatelům se po právní moci tohoto usnesení vrací soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč (výrok II.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok III.).

K odvolání navrhovatelů Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že se řízení ve věci návrhu o určení vlastnického práva k obchodním podílům ve společnosti CHATHAM s. r. o. (dále jen „společnost“) nezastavuje, navrhovatelům se soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč nevrací a navrhovatelé nejsou povinni zaplatit náklady řízení ve výši 13.600,- Kč.

Soudy vyšly z toho, že:

1/ Dne 18. května (správně 13. května) 2001 uzavřeli navrhovatelé s Österreichische Volksbanken AG (dále jen „banka“) smlouvu o úvěru na nákup nemovitostí v P. Jednou z forem zajištění tohoto úvěru měl být i zajišťovací převod obchodních podílů obou navrhovatelů ve společnosti na správce jmenovaného bankou - společnost VBCS Beteiligungsverwaltung Ges. m. b. H. - realizovaný prostřednictvím smlouvy o převodu obchodních podílů (zajišťovací smlouvy) ze dne 18. května 2001.
2/ Následně dne 6. listopadu 2001 uzavřeli navrhovatelé s VBCS Beteiligungsverwaltung Ges. m. b. H. další smlouvu o převodu svých obchodních podílů ve společnosti. Rejstříkový soud zapsal - na základě této smlouvy - změnu v osobách společníků v obchodním rejstříku.

Soud prvního stupně uzavřel, že v projednávané věci není dána pravomoc českých soudů, neboť z článku 12 smlouvy o převodu obchodních podílů z navrhovatelů na VBCS Beteiligungsverwaltung Ges. m. b. H. (jde o smlouvu ze dne 18. května 2001) vyplývá, že jakékoliv spory z této smlouvy nebo

v souvislosti s ní nebo s jejím porušením budou s konečnou platností řešeny v souladu s Pravidly rozhodčího a smírčího řízení Mezinárodního rozhodčího centra Hospodářské komory ve Vídni třemi rozhodci jmenovanými v souladu s těmito pravidly.

Odvolací soud naproti tomu uzavřel, že české soudy mají pravomoc ve věci rozhodnout, neboť projednávaná věc nemůže být podle českého práva podrobena rozhodčí smlouvě. Uvedl, že jde o řízení podle § 9 odst. 3 písm. g/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), řídicí se § 200e o. s. ř. a spadající mezi řízení nesporná (§ 120 odst. 2 o. s. ř.), jejichž povaha nepřipouští možnost skončit řízení soudním smírem (§ 99 odst. 1 o. s. ř.), a nelze tedy ani platně uzavřít rozhodčí smlouvu (§ 2 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení).

Společnosti VBCS Beteiligungsverwaltung Ges. m. b. H. a CHATHAM s. r. o. napadly rozhodnutí odvolacího soudu v celém rozsahu dovoláním, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 o. s. ř., uplatňující přitom dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu bylo zrušeno a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Dovolatelky nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož si smluvní strany smlouvy o převodu obchodního podílu nejsou oprávněny sjednat rozhodčí doložku, která by se aplikovala na veškeré spory z dané smlouvy včetně sporů o její platnost, neboť jejich povaha nepřipouští možnost skončit řízení soudním smírem. Mají za to, že všechny podmínky pro arbitrabilitu projednávané věci jsou splněny.

Poukazují zejména na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005 (uveřejněný pod číslem 103/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek; dále jen „R 103/2008“), s nímž je dle jejich názoru rozhodnutí odvolacího soudu v rozporu, jakož i na odbornou literaturu, dovolatelky namítají, že arbitrabilní jsou též majetkové spory mezi společníky obchodních společností týkající se práv a povinností souvisejících s jejich majetkovou účastí ve společnosti, které vedou buď vůči sobě navzájem, nebo ve vztahu ke společnosti.

Z judikatury Nejvyššího soudu pak lze dle jejich názoru též dovodit, že rozhodčí doložku lze sjednat i ve smlouvě o převodu obchodního podílu; zároveň z ní nevyplývá žádný zákaz jejího sjednání v případě zajišťovacího převodu práva.

Dle dovolatelek jde v projednávané věci o majetkový spor o platnost smlouvy o převodu obchodního podílu, tedy nejde o nesporné řízení (§ 120 odst. 2 o. s. ř.), ale jde o nárok, s nímž mohou účastníci disponovat (§ 99 odst. 1 o. s. ř.) a ohledně kterého mohou uzavřít smír. Připouští-li povaha věci uzavření smíru, lze v dané věci uzavřít též rozhodčí doložku.

Navrhovatelé ve vyjádření k dovolání uvádí, že dovolání je nepřipustné, neboť „dovolací důvod CHATHAM a VBCS nelze podřadit pod žádné z ustanovení § 237 o. s. ř.“, a navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto.

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť odvolací soud se při řešení otázky pravomoci soudu v projednávané věci odchýlil od dosavadní judikatury dovolacího soudu. Dovolání je i důvodné.

Podle § 9 odst. 3 písm. g/ o. s. ř. krajské soudy dále rozhodují v obchodních věcech jako soudy prvního stupně ve sporech z právních vztahů mezi obchodními společnostmi (družstvy) a jejich zakladateli (společníky nebo členy), jakož i mezi společníky (členy nebo zakladateli) navzájem, jde-li o vztahy týkající se účasti na společnosti (členského vztahu v družstvu), o vztahy z nabídky převzetí nebo z nesplnění nabídkové povinnosti, o vztahy z výkupu účastnických cenných papírů, o vztahy ze smluv, jimiž se převádí podíl společníka (členská práva a povinnosti), a o vztahy související se zvýšením základního jmění (přistoupením společníka nebo člena), není-li dána příslušnost podle

písmena b/.

Z ustanovení § 200e odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že pro řízení ve věcech uvedených v § 9 odst. 3 písm. b), d) až g) a w) je příslušný krajský soud, u něhož je obchodní společnost, družstvo nebo jiná právnická osoba zapsána v obchodním rejstříku, v rejstříku obecně prospěšných společností nebo v nadačním rejstříku. Jde-li o osobu, která se do těchto rejstříků nezapisuje, je příslušný krajský soud, který rozhoduje v obchodních věcech, v jehož obvodu má tato osoba svůj obecný soud.

Podle § 120 odst. 2 o. s. ř. ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu, jakož i v řízení o povolení uzavřít manželství, v řízení o určení a popření rodičovství, v řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, v řízení o osvojení, v řízení o jmenování rozhodce nebo předsedajícího rozhodce, v řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, v řízení o neplatnost výpovědi z nájmu bytu, v řízení o jednostranném zvýšení nájemného z bytu, v řízení o zákonnosti zajištění cizince a o jeho propuštění a v řízení o některých otázkách obchodních společností, družstev a jiných právnických osob (§ 200e) je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány.

Podle § 99 odst. 1 věty první o. s. ř. připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem.

Z ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, vyplývá, že rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže strany by mohly o předmětu sporu uzavřít smír.

Podle článku II. Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřené 10. června 1958 v New Yorku (uveřejněné v příloze vyhlášky č. [74/1959](#) Sb.) platí, že:

1. Každý Smluvní stát uzná písemnou dohodu, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení všechny nebo některé spory, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout z určitého právního vztahu či mimosmluvního, týkajícího se věci, jež může být vyřízena rozhodčím řízením.
2. Pojem "písemná dohoda" zahrnuje rozhodčí doložku ve smlouvě nebo rozhodčí smlouvu, podepsanou stranami nebo obsaženou ve výměně dopisů nebo telegramů.
3. Soud Smluvního státu, u něhož byla podána žaloba v záležitosti, o níž strany uzavřely dohodu ve smyslu tohoto článku, odkáže strany na rozhodčí řízení k žádosti jedné z nich, ledaže zjistí, že zmíněná dohoda je neplatná, neúčinná nebo nezpůsobitelná k použití.

Odvolacímu soudu lze přisvědčit v závěru, že řízení v projednávané věci je řízením podle § 9 odst. 3 písm. g/ o. s. ř. (jde o „spor“ ze smlouvy, jíž se převádí obchodní podíl společníka), jež spadá s ohledem na výslovné znění § 200e odst. 1 ve spojení s § 120 odst. 2 o. s. ř. mezi tzv. řízení nesporná.

Tato skutečnost však sama o sobě neznamená, že v daných řízeních nelze uzavřít smír (ani sjednat rozhodčí doložku), neboť pro posouzení této otázky je rozhodná povaha uplatněného nároku (srov. § 99 odst. 1 o. s. ř.), nikoliv obecná povaha řízení jako takového; jinak řečeno, povaha řízení (tj. zda jde o tzv. řízení sporné či řízení nesporné), není sama o sobě pro závěr o arbitrabilitě věci nijak určující.

V rozsudku ze dne 4. ledna 2006, sp. zn. 30 Cdo 641/2005, uveřejněném pod číslem 23/2007 Sbírký soudních rozhodnutí (dále jen „R 23/2007“), Nejvyšší soud vysvětlil, že smír lze uzavřít i ve věcech o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), když rozhodující pro zákonem vymezenou možnost uzavření soudního smíru jsou pouze podmínky jeho přípustnosti (konkretizované podle zmíněných kritérií pro danou věc).

Již v R 103/2008 Nejvyšší soud uzavřel, že povaha věci připouští uzavření smíru zpravidla ve věcech, v nichž jsou účastníci v typickém dvoustranném poměru, jestliže hmotně právní úprava nevylučuje,

aby si mezi sebou upravili právní vztahy dispozitivními úkony. Z uvedeného vyplývá, že povahou věci je vyloučeno uzavřít smír zejména ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu (§ 81 o. s. ř.); ve věcech, v nichž se rozhoduje o osobním stavu (§ 80 písm. a/ o. s. ř.) a ve věcech, v nichž hmotné právo nepřipouští vyřízení věci dohodou účastníků právního vztahu (srov. dále např. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 643, jakož i důvody R 23/2007).

Podle názoru Nejvyššího soudu jsou splněny všechny podmínky pro možnost uzavřít smír (a tedy i sjednat rozhodčí doložku) též ve „sporů“ ze smlouvy, jíž se převádí obchodní podíl společníka podle § 9 odst. 3 písm. g/ o. s. ř.; předmětem řízení je majetkový nárok, který hmotněprávní úprava z volné dispozice účastníků nijak nevylučuje (účastníci mohou mezi sebou upravit dané právní vztahy dispozitivními právními úkony, tedy též vyřídit věc dohodou), přičemž nejde o řízení, které lze zahájit i bez návrhu (§ 81 o. s. ř.), ani o řízení, v němž se rozhoduje o osobním stavu (o řízení v tzv. statusových věcech obchodních společností nejde).

Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

V další fázi řízení se bude odvolací soud znovu zabývat otázkou pravomoci soudů k rozhodnutí v projednávané věci, při jejímž posouzení - s ohledem na tvrzení obsažená v návrhu na zahájení řízení - zohlední zejména to, že navrhovatelé uzavřeli celkem dvě smlouvy o převodu svých obchodních podílů ve společnosti - smlouvu o převodu obchodního podílu (zajišťovací smlouvu) ze dne 18. května 2001 (č. l. 63 a násl. spisu) a následně (samostatnou, nepodmíněnou) smlouvu o převodu svých obchodních podílů ve společnosti ze dne 6. listopadu 2001 (viz přílohy spisu), přičemž rozhodčí doložka byla sjednána ve smlouvě ze dne 18. května 2001. V této souvislosti nepřehlédne závěry, jež Nejvyšší soud formuloval v R 103/2008.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný. V novém rozhodnutí odvolací soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 o. s. ř.).

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (od 1. ledna 2013) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)